

5.4 Sovittelujournalismi ja polarisaatiotietoinen tutkimusviestintä maataloustutkimuksen tukena – Luonnonvarakeskuksen ja Tampereen yliopiston yhteishankkeiden esittely

Mikko Hautakangas¹, Kirsi Järvenranta², Maarit Termonen²

¹Tampereen yliopisto

²Luonnonvarakeskus

TIIVISTELMÄ

Maatalouden ja ruoantuotannon kehittäminen kohti ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävämpää tulevaisuutta edellyttää uudenlaisia puhe- ja ajattelutapoja – sekä kykyä kuunnella erilaisia ääniä. Useat tutkimukset ja selvitykset osoittavat, että maataloutta koskeva julkinen keskustelu Suomessa koetaan jännitteiseksi ja vastakkain asettelevaksi. Alkutuotannon parissa työskentelevät kokevat keskustelun kohtuuttoman syyllistäväksi ja leimaavaksi. Tutkijoiden mukaan keskustelua käydään usein puutteellisin faktoin, mutta tutkijana julkisuudessa esiintyminen koetaan kuormittavaksi aggressiivisten reaktioiden pelossa. Myös journalistit pitävät polarisoituvaa mediaympäristöä ongelmana ja etsivät keinoja konfliktiherkkien aiheiden parempaan käsittelyyn. Ongelma siis tunnistetaan useista eri näkökulmista ja ratkaisuehdotuksia kaivataan kipeästi. Tutkimustietoa erityisesti maatalouskeskustelun polarisaatiosta on kuitenkin ollut toistaiseksi vähän.

Tätä yhtälöä ratkotaan Luonnonvarakeskuksen ja Tampereen yliopiston yhteisessä tutkimus- ja kehityshankkeessa. Luken Kuopio-Maaningan toimipisteessä tutkitaan nurmiviljelyä, maidontuotannon ympäristövaikutuksia ja energiaratkaisuja. Maaningalla kiinnitetään erityistä huomiota vuorovaikutukseen sidosryhmien ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa: tavoitteena on viestiä tutkimuksesta tavalla, joka koetaan laajasti luottamusta herättäväksi ja relevantiksi, ja vahvistaa näin tutkimustiedon vaikuttavuutta ja käytännön sovellettavuutta.

Tueksi tässä on tullut Tampereen yliopiston viestintätieteiden tutkimuskeskus Tarussa tehtävä tutkimus, erityisesti sovittelujournalismin käsitteen parissa tehty työ. Polarisaatiota koskeva yhteiskuntatieteellinen tutkimus tarjoaa käsitteellisiä työkaluja, joiden avulla haasteita voidaan käsitellä entistä täsmällisemmin ja laatia erityisesti maataloustutkimuksen kannalta toimivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita.

Polarisaatiotietoisuuden soveltaminen tutkimusviestinnässä auttaa myös yksittäisiä tutkijoita viestintäosaamisen kehittämisessä ja ammatti-identiteetin vahvistamisessa.

Luken ja TAU:n yhteistyötä on tehty vuosina 2024–2026 hankkeissa ”N-Teho: typen hyväksikäytön tehostaminen nautakarjatuotannossa”, ”N-Fiksu: Fiksu typpikierto karjatalouden kustannustehokkuuden, kilpailukyvyn ja toimintaedellytysten vahvistajana” sekä ”FoVi: Fosforiviisas viljely” (rahoittajina maa- ja metsätalousministeriö ja Pohjois-Savon liitto).

Hankkeissa on toteutettu maataloutta koskevien journalististen sisältöjen sisällönanalyysi, toimittajille ja muille viestijöille suunnattuja sovittelujournalistisia työpajoja, julkisia keskustelutilaisuuksia sekä eri sidosryhmille suunnattuja työpajoja ja muita tilaisuuksia. Syksyn ja talven 2025–2026 aikana työn pohjalta tullaan tuottamaan tutkijoille suunnattu koulutusmateriaali, jossa kuvataan polarisaatiotietoisen tutkimusviestinnän periaatteet ja työkalut.

AVAINSANAT: polarisaatio, tutkimusviestintä, media, journalismi